

ETİK VE İTİBAR
DERNEĞİ

Bağış Rehberi

Ađustos 2021

KATKIDA BULUNANLAR

Aslı Ertekin
Tayfun Zaman

İçindekiler

Giriş	2
Bağış İlişkilerinde Yönetilmesi Gereken Temel Riskler	3
Dolandırılma Riski	3
Yolsuzluk ve Rüşvet Riski	3
Çıkar Çatışması Riski	3
Politik Riskler	3
Kara Paranın Aklanması ve Terörün Finansmanı Riski	3
İtibar Riski	4
Nelere Dikkat Etmeli?	5
Bağış Şartları ve Sınırlarının Açıkça Yer Aldığı, Yetki Hiyerarşisinin Tanımlandığı Bir Bağış Politikanız Olsun	5
Bağışlarla İlgili İlke ve Kurallarınızın Risk Bazlı Oluşturulduğundan Emin Olun	5
Özenli İnceleme Yapın	5
Bir Şartlı Bağış Protokolü İmzalayın	7
Mali Kayıtlarınızın Kusursuz Olduğundan ve Doğru Bilgiyi İçerdiğinden Emin Olun	7
Süreci İzleyin ve Yaptığınız Bağışın Amacına Uygun Kullanıldığı ile İlgili Kayıtları Oluşturun	7

Giriş

Salgın, doğal felaketlerin etkisi ve bölgemizde yaşanan olumsuzlukların ortaya çıkarttığı sosyokültürel ihtiyaçlar arttıkça belediye vakıf ve sivil toplum kuruluşlarına yapılan aynı veya nakdi bağışların önemi de artıyor.

Sosyal sorumluluk stratejisi olsun veya olmasın, kurumsal dünya vatandaşlığı ortak paydasında buluşan birçok şirket, doğal ve sosyal yaraların sarılması için seferber oluyor; imkanları dahilinde destek programları açıklıyorlar. Dahası hem bağış yapan şirketler hem de bağış kabul kurumlar benzeri deneyimlenmemiş bir dönemi tecrübe ediyorlar. Her iki tarafın da azami toplum faydasını yaratmak için gayret gösterdiği bu zorlu dönemde şirketlerin risk yönetimi önceliği ile sivil toplumun bağımsızlığını muhafaza hassasiyeti zamanın testinden geçiyor.

Kurumsal bağışlar bir tarafta toplumun yaralarını sarmakta en etkili araç olurken, diğer tarafta kara para aklama, rüşvet ve yolsuzluk, suistimal ve terörizmin finansmanı ile mücadele gibi risklerin yönetimi sorumluluğunu da beraberinde getiriyor.

Tüm üyelerinin kurumsal gönüllülük gayretlerini destekleyen Etik ve İtibar Derneği, içinden geçtiğimiz süreçte olduğu gibi, hızlı ve etkili kararlar vermek zorunda kaldığınız durumlarda, kurumsal bağışlarınızı yaparken uyum risklerinizi yönetmenize destek olmak amacıyla bu basit rehberi hazırladı.

Bağış İlişkilerinde Yönetilmesi Gereken Temel Riskler

Dolandırılma Riski

Üzülerek görüyoruz ki büyük felaketler sırasında toplum ve şirketler bağışlar yoluyla desteklerini artırırken fırsatçılar da içinde bulunulan durumu kötüye kullanmak için yeni yollar bulmaktan geri kalmıyorlar. Bağış talebinde bulunan kurumların ilgili yasalara uygun olarak kurulmuş, bağış alabilen, konusunda uzman ve itibarlı kurumlar olmasına dikkat edin.

Yolsuzluk ve Rüşvet Riski

Şirketler belediyelerin de dahil olduğu birçok kamu kurumunun denetimi altında çalışır. Yapılan bağışların bir ruhsatın alımını kolaylaştırmak veya bir denetimden kaçınmak üzere yapılmış olabileceği izleniminin doğmaması için tüm sürecin bağışı yapan ve alan tarafların ilgili politikalarına uygun, gerekli onayları alınmış, ilgili iç kontroller gözetilerek yürütülmesi ve belgelenmesi gereklidir.

Çıkar Çatışması Riski

Çıkar çatışmaları, STK'larla girilecek bağış ilişkilerinde önemli bir risktir ve erken safhada yönetilmediği takdirde suistimal, rüşvet veya itibar riskine kolayca dönüşebilir. Bağışta bulunacağınız STK'nın yönetim kurulu veya mütevelli heyetinde şirketinizin yöneticilerinin veya hissedarlarının varlığı, büyük bir müşteriniz tarafından kurulmuş veya yönetilen STK'lara yapacağınız bağışlar toplumda şüphe yaratabilir veya bir çıkar çatışmasına sebep olabilir.

Politik Riskler

Bağış yapılacak kurum bir STK ise yönetim kurulu veya mütevelli heyetinde aktif siyasetten kişiler veya yakınları olması yaptığınız bağışın bir rüşvet gibi algılanmasına sebep olabilir. Siyasi partilere doğrudan yapılacak bağışlardan da kaçınılmalıdır. Belediyelere yapılan bağışların ilgili mevzuata uygun yapılması ve sürecin kayıt altına alınması esastır.

Kara Paranın Aklanması ve Terörün Finansmanı Riski

OECD tarafından yayımlanan "[Bağışların Kara Paranın Aklanması veya Vergi Kaçırma Amaçlı Kullanımı Raporu](#)" özellikle hızlı müdahale gerektiren doğa felaketleri ile karşılaşıldığında gerekli "özenli inceleme" süreçlerini işletmekte zayıf kalabildiğini ve suç örgütleri tarafından kötüye kullanılma risklerinin olduğunu ortaya koyuyor. Financial Action Taskforce (FATF) tarafından yayımlanan "[Kara Para Aklama ve Terörizmin Finansmanı ile Mücadelede Uluslararası Standartlar Raporu](#)" sivil toplumla ilişkilere risk bazlı yaklaşım ile ilgili önerilerini 40 başlık altına topluyor. İç kontrollerinizi ve özenli inceleme süreçlerinizi tasarlarken bu tavsiye setinden faydalanabilirsiniz.

İtibar Riski

Bağış yaptığınız kurumun itibarı şirketinizin kurumsal itibarını doğrudan etkiler ve firmanızla ilgili kamuoyu algısını olumlu veya olumsuz olarak besleyecek unsurların başında gelir. Bağış yapacağınız kurumu seçerken, başta çalışanlarınız ve müşterileriniz olmak üzere, tüm paydaşlarınızın firmanızla ilgili itibar algısını etkileyecek bir karar verdiğinizi göz ardı etmemelisiniz.

Nelere Dikkat Etmeli?

Mevzuata uyum ve itibar risklerinin etkin yönetimi bağışçı şirket kadar bağış alan kurum için de çok önemlidir. Şirketler bağış yaptıkları kurumun meşruiyeti ve yasallığı ile ilgili bilgi sahibi olmalı; sivil toplum kuruluşları ise bağış aldıkları şirketlerin kimliğinin tarafsızlıklarına, güvenilirliklerine ve itibarlarına olan etkisini göz önünde bulundurmalıdır. O bakımdan her iki tarafın da bir uyum programı, ilgili politikaları ve özenli inceleme prosedürleri olması karşılıklı güveni sağlamak bakımından faydalı olacaktır. Buna mukabil, özellikle STK tarafında, bir uyum programı veya yazılı politikalar bulunmadığını gözlemliyoruz. İdeal olmasa da bu durum sizi bağış yapmaktan alıkoymamalı ancak olası riskler karşısında çok daha uyanık olmaya yönlendirmelidir.

Bağış Şartları ve Sınırlarının Açıkça Yer Aldığı, Yetki Hiyerarşisinin Tanımlandığı Bir Bağış Politikanız Olsun

Bu, herhangi bir bağış yapıp yapmamayı, bağış kabul edip etmemeyi değerlendirmek için iyi bir temele sahip olmanızı sağlamak için gerekli olan ilk adımdır. İyi yürütülen bir iş ortağı tarama politikası, çıkar çatışmaları, kısıtlanmış öğeler ve uygulamalar ve durum tespiti ile ilgili gereksinimler hakkında net talimatlar içerir, potansiyel bağışlarla ilgili riskleri değerlendirmede disiplin ve eğitim sağlar.

Bağışlarla İlgili İlke ve Kurallarınızın Risk Bazlı Oluşturulduğundan Emin Olun

Bağışlarınızla ilgili kurallar bütünü, ilgili politika ve prosedürleriniz risk bazlı olmalıdır. Küreselleşen dünyanın bir gereği olarak ortadan kalkan sınırlar yaptığınız bağışın kullanılacağı projeyi kimi risklere karşı savunmasız hale getirmiş olabilir. Çıkar çatışmaları, yolsuzluk, suistimal ve itibar riskleri başta olmak üzere, her proje ve her potansiyel paydaş risk bazlı olarak değerlendirilmeli ve ilgili özenli inceleme bu değerlendirmeye uygun derinlikte yapılmalıdır.

Özenli İnceleme Yapın

Özenli inceleme yapacağınız bağışla birlikte gelecek risklerin değerlendirilmesini sağlar ve yönetilmesini kolaylaştırır. Özenli incelemenin derinliği ve kapsamı yapılacak bağışın büyüklüğü veya bağış yapılacak kurumun kimliği ile doğru orantılı olmalıdır. Burada dikkat edilmesi gereken bir diğer husus da bağış yapılan kurumun olağan yıllık bütçesi ve yönetim kapasitesidir. Kurum kapasitesi dahilinde yönetilebilir olmayan bir bağışın etkin kullanılamama riski büyük olacaktır.

Neler Özenli İnceleme Kapsamına Alınmalıdır?

Bağışçılar Hakkında Özenli İnceleme	STK Hakkında Özenli İnceleme
<ul style="list-style-type: none">• Şirket resmi kaydı ve ortaklık yapısı• Politik riskli kişiler• Bağışçının jeopolitik kimliği, bağışçının ülkesi ile ilgili bir yaptırım olup olmadığı• İtibar risk yönetimi öncelikleri• Hakkında yaptırım kararı olan kişi veya kurumlarla ilgisi• Şüpheli bağış şartları (Bir işin yüklenicisinin işaret edildiği, veya bağışın belli bir süre içinde kullanılma şartı gibi)	<ul style="list-style-type: none">• Derneğin yasalara uygun olarak kurulmuş ve faaliyetini sürdürüyor olması• Tüzüğünde geçen varlık sebebi ve faaliyet alanlarının bağış sebebi ile tutarlı olması• Bağış ile desteklenen projelerin coğrafyası• STK'nın organizasyon yapısı ve yönetim kapasitesi• Kurucu, mütevelli heyet ve kurullarının üyeleri• Kurumun finansal yapısı, yıllık olağan sabit gider ve operasyon bütçesi• Diğer bağışçılar, üyeler ve gönüllülerinin yapısı• Kamu kurumları veya siyasete olan yakınlık• Geçmişte yaptığı benzer projeler ve başarıları• İtibarı zedeleyici haberler• Kurumun geçmişte almış olabileceği cezalar• Mali kayıtlar ve iç kontrollerinin varlığı

Bir Şartlı Bağış Protokolü İmzalayın

Şartlı ve bir süreye yayılmış bağışlar, özellikle bağışı alan taraf için bir risk faktörüdür. Kurum gelecek kaynağı göz önünde bulundurarak bir iş planı yapar veya kapasite artırımına gider. Her iki tarafın sorumluluklarının açıkça belirtildiği, bağışın yapılma şartları ve takviminin açıkça ortaya konduğu bir protokol her iki tarafın haklarını koruyacak bir hukukun oluşturulması bakımından önemlidir. Böyle bir protokole şu hususlara değiniliyor olmasına özen gösterilmelidir: Bağışın miktarı, ödeme takvimi, ödemenin ne şartlar altında devam edeceği, ara dönem ve proje sonu raporlama esasları, gizlilik şartları, iletişim stratejisi, müteselsil sorumluluk yaratabilecek mevzuata uyum şart ve sorumlulukları, şartlı bağış ile gerçekleştirilecek projenin konusu, coğrafyası ve etki alanı, veri gizliliği ve KVKK uyum maddeleri.

Mali Kayıtlarınızın Kusursuz Olduğundan ve Doğru Bilgiyi İçerdiğinden Emin Olun

Yaptığınız bağış karşılığında yasalarca tanımlanmış bir makbuzun alınmış olması, bağışın mutlaka banka üzerinden yapılması, bağış makbuzu veya banka dekontunda bağışın ne amaçla yapıldığına dair bilgi olması ve (varsa) ilgili protokole atıfta bulunulması gerekir.

Süreci İzleyin ve Yaptığınız Bağışın Amacına Uygun Kullanıldığı ile İlgili Kayıtları Oluşturun

Birçok şirketin yaptığı bağışın ardından ilgili projeyi takip etmediğini veya STK'nın bağışın amacına uygun kullanımı ile ilgili bir raporu makul bir süre içinde vermediğini gözlemliyoruz. Şartlı bağışlar için ilgili projenin tamamlandığı ve şartın yerine geldiğini kanıtlayan bir beyan veya belge talep etmek; şartlı olmayan bağışlar için STK'nın yıl sonu faaliyet raporunu incelemek, gerekli görüldüğü taktirde yönetim kurulundan bilgi istemek bağışın etkinliği ve amacına uygun kullanımı ile ilgili kanıt oluşturmanız ve kayıt altına almanız için faydalı olacaktır.

Kaynaklar

- International Standards On Combating Money Laundering And The Financing Of Terrorism & Proliferation, Kara Para Aklama ve Terörizmin Finansmanı ile Mücadelede Uluslararası Standartlar Raporu:

<http://www.fatf->

[gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/FATF%20Recommendations%202012.pdf](http://www.fatf-
gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/FATF%20Recommendations%202012.pdf)

- Report On Abuse Of Charities For Money-Laundering And Tax Evasion, Bağışların Kara Paranın Aklanması veya Vergi Kaçırma Amaçlı Kullanımı Raporu:

<https://www.oecd.org/tax/exchange-of-tax-information/42232037.pdf>

- Managing Risks for Your Donations During the COVID-19 Outbreak; Qifei Zeng:

<https://www.kroll.com/en/insights/publications/compliance-risk/managing-risks-your-donations-covid-19-outbreak>

Etik ve İtibar Derneği

Mor Sümbül Sok. Varyap Meridian Business I Blok

No:1 D: 66 34746 Batı Ataşehir, İstanbul

0 (216) 580 90 34